

Reko-ring Sjuhärad - konsument svar

UPPFÖLJANDE UTVÄRDERING

ANNA KJELLBERG, EKOVERA

Innehåll

Sammanfattning och slutsatser.....	2
Om utvärdering av Reko-ring Sjuhärad	3
Kort presentation av projektet Hållbar Landsbygd Sjuhärad	3
Beskrivning av Reko-ring	4
Undersökningens metod och material.....	5
Resultat.....	6
Tre ord som du förknippar med Reko-ring.....	6
Vad köpte du för varor vid senaste tillfället du handlade?	8
Hur länge har du köpt livsmedel via Reko-ring?.....	9
Hur fick du information om Reko-ring?.....	10
Ökat andel inköp som är lokalproducerat.....	10
Utbud som saknas	11
Slutsåld önskad vara.....	13
Frekvens av inköp.....	14
Mervärde utöver köper	15
Skäl att handla på Reko-ring.....	16
Hinder för att handla	17
Facebook som verktyg.....	18
Involvera barn	19
Stämningen.....	19
Övrig kommentar eller förslag	20
De som inte ännu har handlat.....	21
Analys	23
Förslag på fortsatta studier	25
Bilaga 1. Enkätfrågor konsument	26

Sammanfattning och slutsatser

I februari 2018 genomfördes en undersökning av fenomenet Reko-ring inom projektet Hållbar Landsbygd Sjuhärads regi, för att undersöka om Reko-ring kunde sägas vara ett gott exempel på hållbar landsbygd. Resultat visade att Reko-ring är ett uppskattat och positivt sätt att handla/sälja, för både konsument och producent och att det även ger ett mervärde. 2020 gjorde en uppföljande utvärdering för att se ifall de positiva effekterna kvarstår och också se hur Reko-ring utvecklats. Utvärderingen 2020 genomförde en enkät med 456 svarande, från alla Sjuhärads sju ringar. Ringarna är Bollebygd, Borås, Herrljunga, Kind, Mark, Toarp/Dalsjöfors samt Ulricehamn. Denna del av utvärderingen fokuserar på konsumenterna.

Utvärderingen 2020 konstaterar att de positiva effekterna kvarstår. Dessutom har ytterligare fyra ringar startats sedan 2018 och det finns från konsumenter önskemål om fler. Det är fortsatt tre sammanfattande kategorier som förknippas med Reko-ring, nämligen:

- Det närproducerade – att stärka och gynna lokala livsmedelsproducenter
- Matens kvalitet – att maten håller en högre kvalitet än i vanlig livsmedelsaffär samt smakar bättre.
- En trevlig upplevelse – att få kontakt med producent och att det är trevligt delta på utlämningen.

Reko-ring ger tydligt ett mervärde, med hög instämmandegrad av komplexa värderingar så som ökad samhörighet med sitt närområde, större förståelse för lokalt producerad mat samt matens påverkan på mat och klimat. Dessutom ökad uppskattning av matens kvalitet och att det personliga mötet med producenten är betydelsefullt. Reko-ring får många positivt kodade ord som beskrivning, som att det ger glädje och gemenskap. Såväl Facebook-gruppen som utlämningen får, oavsett ring, ett betyg av att stämningen är väldigt god. Detta visar att Reko-ring även fyller en social funktion, utöver att vara en ekonomisk transaktion.

Röda trådar som återkommer är att ett flertal konsumenter anser varor inhandlade på Reko-ring är mer hälsosamma och nyttiga. Det kopplas också samman med att vara något genuint, ärligt och äkta. Reko-ring förknippas också med småskalighet och ekologiskt, men det är inte ett kriterium för att få sälja via Reko-ring. Det finns också många som förknippar Reko-ring med god djurhållning och anser det är viktigt. Miljö och klimat är ett viktigt fokus för många konsumenter, även om det mest framlyfta är den geografiska närheten och fokus på matens kvalitet.

Reko-ring visar inga tecken på avmattning och nästan hälften av konsumenterna har handlat i sin ring sedan den startade, även om det finns en nedgång jämfört med 2018 statistik angående hur många som köper varje eller ungefär hälften av tillfällena. Dock är det fortsatt ungefär en fjärdedel som handlar varje tillfälle. Reko-ring har fortsatt i väldigt stor grad påverkat i vilken andel konsumenter inhandlar lokalproducerat. Det finns potential för ytterligare producenter och varor, även om merparten anser utbudet vara gott. Framförallt fler kött och grönsaksproducenter efterfrågas. Ägg blir dessutom ofta slutsålt, det gäller i alla ringar.

Det är samma hinder 2020 som lyftes 2018, vilket är att inte kunna delta tiden för utlämning samt att man anser det vara dyrt. Man anser också utlämningsplats vara dåligt belyst och trång. Facebook är generellt sett ansett som bra plattform, även om synpunkter exempelvis gällande annonssystemet framförs. Det finns en stor grupp konsumenter som visar intresse för Reko-ring men som inte ännu handlat. De största hindren är tiden för utlämning och att det känns ovant och därmed tar energi för att orka. Därmed finns en stor potential i att efter gjort första köpet bli återkommande konsument och någon form av prova-på-verksamhet skulle vara av godo.

Om utvärdering av Reko-ring Sjuhärad

Syfte är att göra en uppföljande utvärdering av Reko-ringar i Sjuhärad. Den första gjordes våren 2018. Uppdragsgivare är Hållbar Landsbygd Sjuhärad som undersöker vad som är positiva exempel på hållbar landsbygd. Utvärdering av Reko-ring initierades utifrån att innan Reko-ring kan sägas vara ett gott exempel behöver Reko-ringarnas påverkan på producenter och konsumenter granskas och analyseras. De två utvärderingarna har samma mål men att den första utvärdering 2018 även hade fokus på att utvärdera kommunens roll och vilken som var önskvärd utifrån konsumenter och producenter. Då den första utvärderingen 2018 gav ett bra svar på den frågeställningen är det perspektivet inte med i denna. Som tillägg för denna utvärdering är att undersöka vilka skillnader och likheter som finns gentemot den tidigare och vilken utveckling som kan skönjas. Det underliggande syftet är därmed att granska om Reko-ring fortsatt kan sägas vara ett exempel för hållbar landsbygd, där de mer konkreta frågeställningar som skall undersökas och besvaras är följande:

- Hur påverkar Reko-ring livsmedelsproducenters förutsättningar i Sjuhärad?
- Hur påverkar Reko-ring konsumenters beteenden och värderingar i Sjuhärad?
- Finns det en målgrupp som vill komma men inte gör det? Hur kan de uppmuntras till att börja handla?
- Vilken utveckling kan ses sedan 2018?

Denna del av utvärderingen täcker svaren från konsumenter.

Kort presentation av projektet Hållbar Landsbygd Sjuhärad

Tidsperiod: 20170301 -20200630

Vision: Sjuhärad är en föregångare i att skapa och förmedla hållbara livsstilar och hållbara verksamheter på landsbygden.

Syfte: Synliggöra, utveckla och skapa förutsättningar för hållbara livsstilar och verksamheter i Sjuhärad.

Projektmål:

- Vi ska kartlägga hållbara livsstilar på landsbygden.
- Vi ska synliggöra och inspirera för mer hållbara livsstilar och verksamheter på landsbygden
- Vi ska utveckla och skapa förutsättningar för hållbara livsstilar på landsbygden
- Vi ska sprida bilden av hur man kan leva, verka, arbeta och utveckla näringar hållbart på landsbygden i Sjuhärad
- Vi ska hitta arenor för erfarenhetsutbyte samt verktyg och metoder för att utveckla en mer hållbar landsbygd
- Vi ska definiera vad hållbar landsbygd innebär i Sjuhärad
- Vi ska vara en katalysator för nya projekt, såväl nationella som internationella
- Vi ska göra Sjuhärad till en föregångare för hållbara livsstilar på landsbygden

Projektägare: Deltagare i projektgruppen har ändrats under projektet gång men Borås stad står för projektledarrollen. Övriga projektmedlemmar är Bollebygd, Ulricehamn, Svenljunga, Tranemo och Vårgårda med representanter inom miljö-, näringslivs- och landsbygdsutveckling. Aktiviteter har också skett i Mark och Herrljunga. Övriga samarbetspartner är Navet Science Center, Leader Sjuhärad, Studieförbundet Vuxenskolan i Mark samt Lokalproducerad i Väst. Projektet finansieras av Boråsregionens tillväxtmedel inom miljö.

Målgrupper:

- Primär målgrupp

- Målgrupp 1. Människor som bor och verkar på landsbygd.
- Målgrupp 2. Näringsidkare, föreningar och organisationer på landsbygden.
- Sekundär målgrupp
 - Målgrupp 3. Kommuner.

Fokusområden:

- Reko- ring
- Dela-Mera
- Lokalturism

Beskrivning av Reko-ring

Reko-ring står för rejäl konsumtion och det är en plattform som har som syfte att ta bort mellanhänder mellan producent och konsument, företrädesvis från producenter i närområdet men även mer långväga kan vara välkomna. En Reko-ring är inte en marknad utan en utlämning av på förhand beställda varor. Detta för att hantera regelverket kring att matmarknad kräver tillstånd för varje givet tillfälle. Det är främst råvaror och produkter från egen produktion som får säljas. Huvudsakligen fokus på livsmedel men biprodukter kan tillåtas så länge de är kopplade till en primärproduktion, exempelvis sälja fårskinn om man också säljer kött.

Det är producentens ansvar att reglerna kring livsmedel, redovisning och skatt följs, inte Reko-ringens. Det är upp till varje ring att definiera sina riktlinjer och viss variation förekommer. Riktlinjerna bestäms av ringens administratörer. En Reko-ring organiseras via Facebook. Generellt startas två grupper per stad/område där en är riktad till konsument och en till producent. I producentgruppen postas information och diskussion mellan producenter. I konsumentgruppen lägger producenter upp annonser där konsumenten svarar med en kommentar vad hen önskar beställa. Producenten bekräftar genom att antingen gilla-markera eller svara med en kommentar. En del producenter ger även ett beställningsnummer. Endast inlägg som handlar om försäljning är välkomna och konsumenter kan inte posta egna inlägg. Gruppens administratörer modererar hårt och tar bort kommentarer som inte är kopplade till köp-och sälj. En annons kan inte ligga kvar utan ska alltid tas bort och förnyas inför varje nytt försäljningstillfälle. Kopplat till varje utlämningstillfälle skapas ett Facebook-event, som en påminnelse om vilket datum det är.

Vid bestämda tillfällen, vanligtvis samma veckodag varannan vecka, sker utlämningen där konsument och producent träffas. Variation på datum kan komma att ske beroende på säsong och storhelger. Vanligtvis är utlämning alltid på samma plats men ibland kan förändringar förekomma. Det är huvudsakligen på en parkering utlämning sker men även vara andra typer av stora ytor, exempelvis grusplan, kan vara aktuella. Endast förbeställda varor kan köpas av producenterna. Det är upp till producenten att välja hur konsumenten ska betala. Företrädesvis används swish. Tiden är begränsad till en timme, men variation kan förekomma.

Bakgrunden är att lokala producenter behöver stöttas, för att öka svensk självförsörjningsgrad och skapa en livskraftig landsbygd. Matkvalitén anses vara högre och att bonden får en mer rättvis lön. Det ingår

även att konsumenten ska kunna ställa frågor direkt till producenten och lära sig mer om maten, detta uttrycks även som relationsmat.¹

Undersökningens metod och material

Utvärderingen har riktat sig till alla de som nyttjar Reko-ring i Sjuhärad. Den är uppdelad i två målgrupper, producenter och konsumenter. Konsumenter är därefter uppdelad i ytterligare två grupper, de passiva och de aktiva.

Vid utvärderingens start i januari 2020 fanns det sju aktiva Reko-ringar i Sjuhärad, vilket är en ökning med fyra stycken ringar sedan 2018. De aktuella Reko-ringar är:

- Bollebygd
- Borås
- Herrljunga
- Mark
- Kind
- Toarp/Dalsjöfors
- Ulricehamn

Utvärderingen bygger på digital enkät postad i ringarnas Facebook-grupper. Enkäten var utformad dels riktad till producenter och dels till konsumenter. 456 konsumenter svarade. Enkäten för konsumenter var live mellan 27 januari och 5 februari 2020.

Antal medlemmar i grupperna den 5 februari 2020:

Bollebygd: 1 517

Borås: 12 351

Herrljunga: 1 255

Kind: 931

Mark: 2 959

Toarp Dalsjöfors: 1 003

Ulricehamn: 3 907

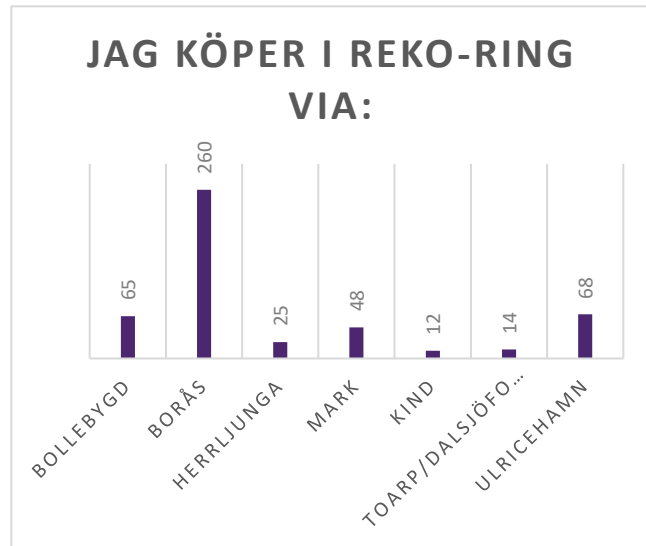
¹ Källmaterial taget från de slutna Facebookgrupperna Reko-ring Borås endast producent, Reko-ring Ulricehamn producenter, Reko-ring Mark producenter, maj 2018. Ingen förändring kring organisation har skett till 2020 och samma beskrivning är därmed fortsatt relevant.

Resultat

Borås är den största ringen sett till antalet medlemmar och utvärderingen har följdenligt flest svarande från Borås. Dock har alla ringar, även de mindre, svarande. Det är även 28 konsumenter som handlar i fler än en ring, varav en handlar i fyra stycken ringar.

Kombinationen ser ut som följande:

- Borås, Ulricehamn: 11
- Borås, Bollebygd: 4
- Borås, Herrljunga: 2
- Borås, Mark: 2
- Borås, Toarp: 2
- Borås, Kind: 1
- Borås, Mark, Toarp: 1
- Borås, Toarp, Ulricehamn: 2
- Borås, Bollebygd, Mark: 1
- Borås, Bollebygd, Ulricehamn: 1
- Borås, Bollebygd, Mark, Ulricehamn: 1

Figur 1 Svartsfördelning utifrån vilken ring man handlar i

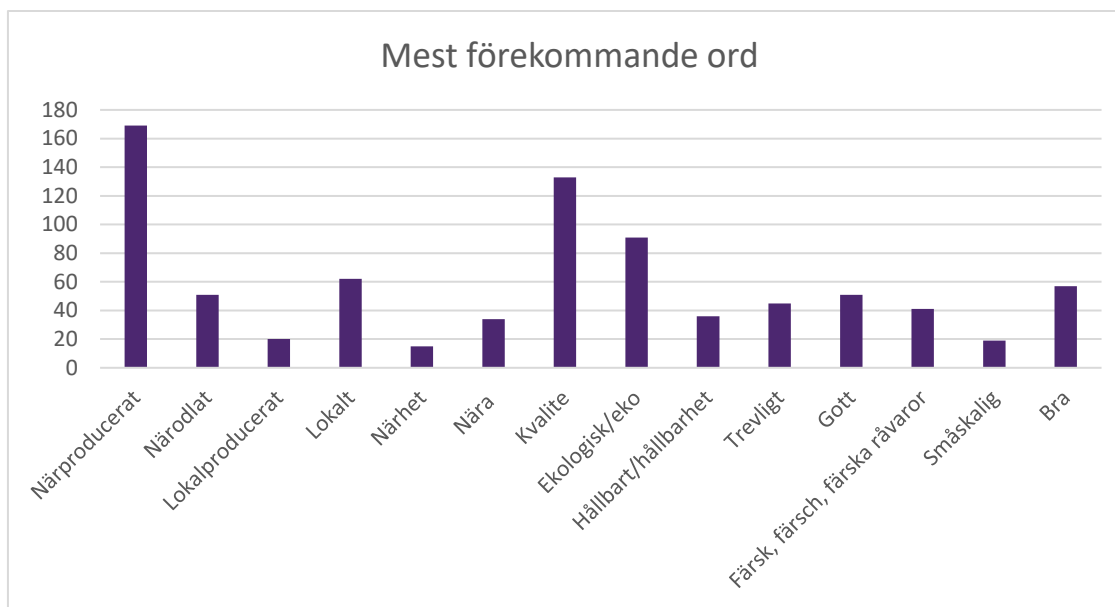
Tre ord som du förknippar med Reko-ring

På frågan vad som konsumenten förknippar med Reko-ring kan det kategoriseras enligt följande:

- Geografisk närhet
- Kvalité på maten och beskrivning av denna
- Fokus på ekologisk, miljö, hållbarhet och djur
- Positivt beskrivande känsla
- Övrigt

Det är samma resultat som i utvärderingen som gjordes 2018. Likaså är det samma tre mest förekommande ord, nämligen:

- Närproducerat
- Kvalité
- Ekologiskt (inklusive kortformen eko)

Figur 2 De mest förekommande orden som används i beskrivning av Reko-ring

Gällande närproducerat är också vanligt förekommande ord närodlat, lokalproducerat, lokalt, närhet och nära. Det innebär sammantaget att det konsumenten främst förknippar med Reko-ring är geografisk närhet.

Kvalité kopplas främst samman med mat samt gott, fräscht/färskt, smak samt olika beskrivningar av att det är bra produkter/råvaror. Även beskrivning bra utbud förekommer. Det finns också en mindre andel som kopplar samman det med att det är nyttigt, rent, giftfritt samt hälsosamt. Gällande prisnivå förekommer prisvärt 7 gånger och dyrt 15 gånger, men då är det en person som valde att upprepa det tre gånger och därmed är det 12 enskilda konsumenter som använt ordet. Det är också ett fåtal som endast skrivit kött, lamm, ägg eller grönsaker, utan att specificera mer än så.

Förutom ekologiskt och hållbarhet så förekommer också ordet miljö, både som ensamord och sammansatt som miljösamt, miljötänk, miljövänligt. Ordet klimatsmart används också. Ordet framtid används och kan tolkas hamna i denna kategori. Det finns olika beskrivningar som syftar till att man anser djuren har det bra, både som ensamord så som djurhälsa, djuromsorg, djurhänsyn, djurvänligt och djurkontroll men också att djurhållning sätts samman med ordet bra eller god.

De positivt beskrivande känslorord som förekommer förutom trevligt är dels beskrivning på att det är roligt, vilket också beskrivs som glädje, kul och gemytligt. Det är också enkelt och smidigt samt lättillgängligt. Andra ord som används är tryggt, trovärdigt och pålitligt. Det beskrivs också som att det är genuint, äkta och ärligt. Ett socialt perspektiv framkommer i användningen av engagemang, mysigt, socialt, mötesplats och gemenskap. Bra förekommer 57 gånger och sätts samman med mat, djurhållning, känsla, människor och stämning.

Själva kontakten mellan producent och konsument uppskattas av flera. Beskrivningen personligt används av 12 stycken och sätts samman med bemötande och kontakt med producenten. Det är också 10 stycken som förknippar Reko-ring med att det inte är några mellanhänder. Det är också sju stycken som lyfter fram olika varianter av att stötta/gynna/det är bra för producenter. Det småskaliga lyfts fram.

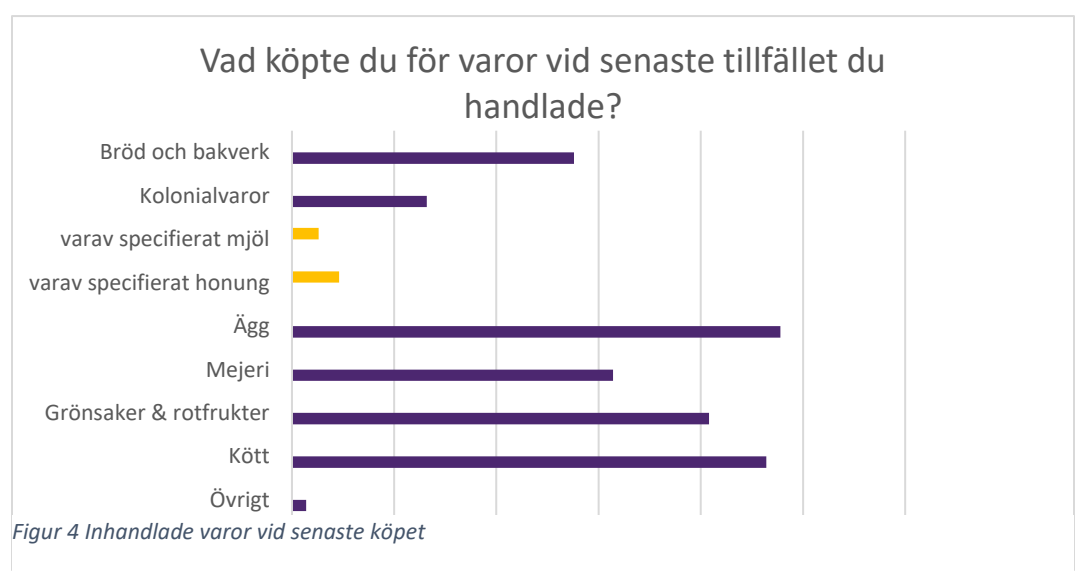
De negativt kodade orden förekommer främst en gång per ord, undantaget är dyrt. De negativa orden är följande: stressande, omständigt, kidnappat, ofullständigt, opraktiskt, rörigt, krångel, tjafs. Det är fler negativa ord än i utvärderingen 2018 men fortsatt sammantaget få förekommande.

Figur 3 Ordmoln med de ord som förknippas med Reko-ring

Vad köpte du för varor vid senaste tillfället du handlade?

Ägg är den största produktgruppen, tätt följt av kött. Grönsaker och rotfrukter ligger som nummer tre. Värt att beakta är att enkäten besvarades i februari då det är ett mindre utbud av grönsaker och rotfrukter. Kolonialvaror innebär förädlade och förpackade varor, exempelvis sylt. Hit hör egentligen

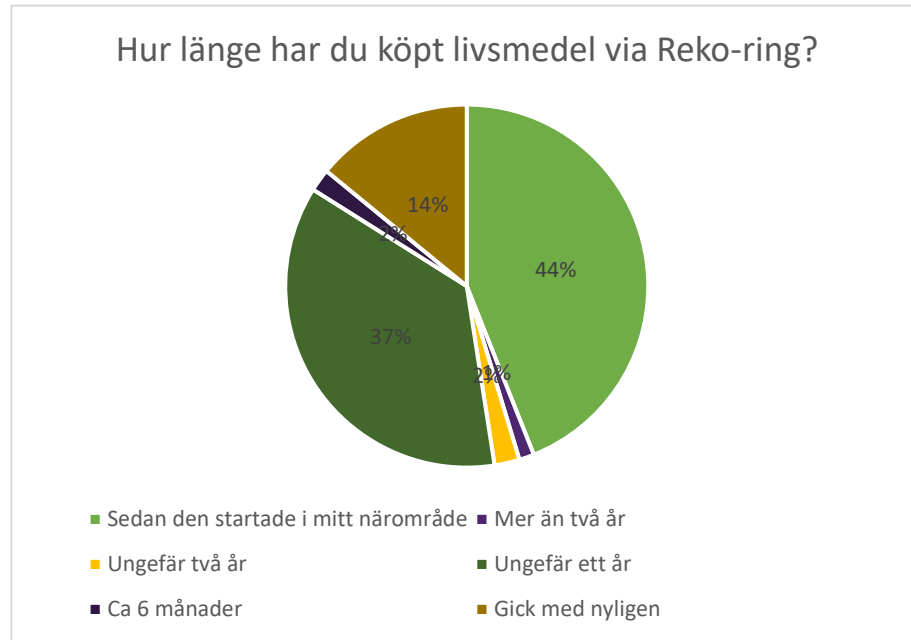
Figur 4 Inhandlade varor vid senaste köpet

honung och mjöl men så pass många har angett det som eget alternativ att det är egna staplar. Övrigt inbegriper exempelvis färgad ull, tomatplantor, kådsalva och julkasse.

Jämfört med 2018 har andelen som köper grönsaker och rotfrukter ökat samt att det 2018 var kött som var den mest köpta varan. Andelen för mejeri samt bröd & bakverk har minskat.

Hur länge har du köpt livsmedel via Reko-ring?

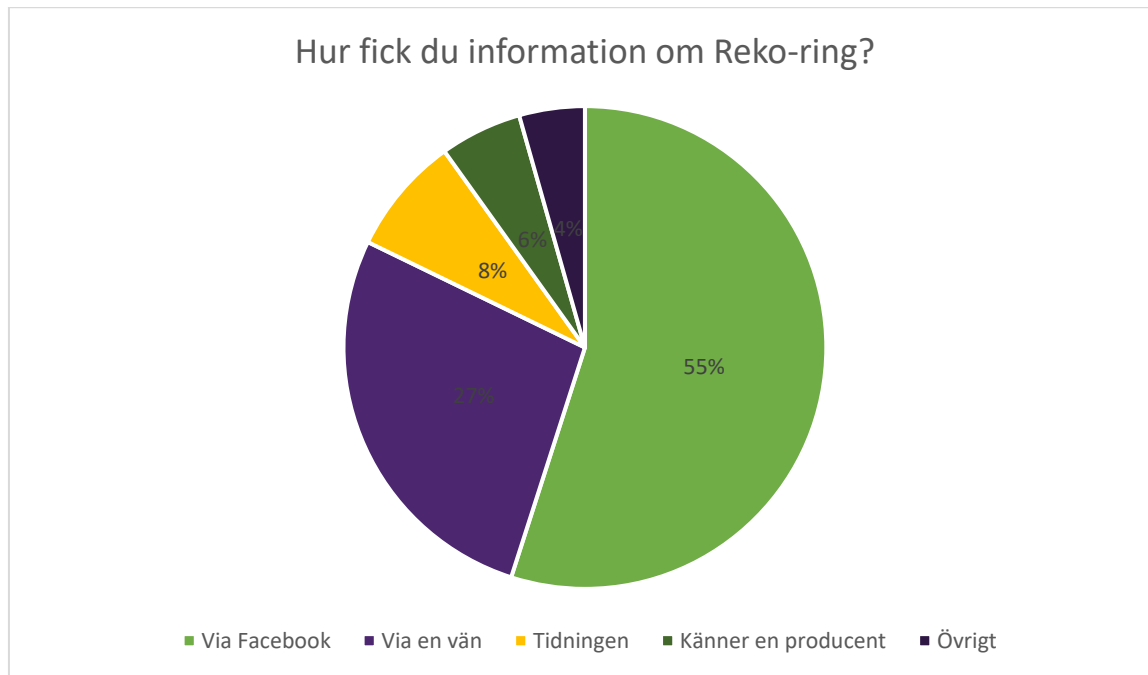
Det mest svarade alternativet på frågan om hur länge man handlat livsmedel via Reko-ring är sedan det startade i sitt närområde. Det innebär olika för de olika ringarna men för Borås är det över tre år.

Figur 5 Hur länge man handlat via Reko-ring

Hur fick du information om Reko-ring?

Facebook är den klart vanligaste kanalen för att ha fått reda på Reko-Ring. Därefter är det via en vän. Men att det skrivits om det i tidningen har också varit betydelsefullt samt att man känner en producent.

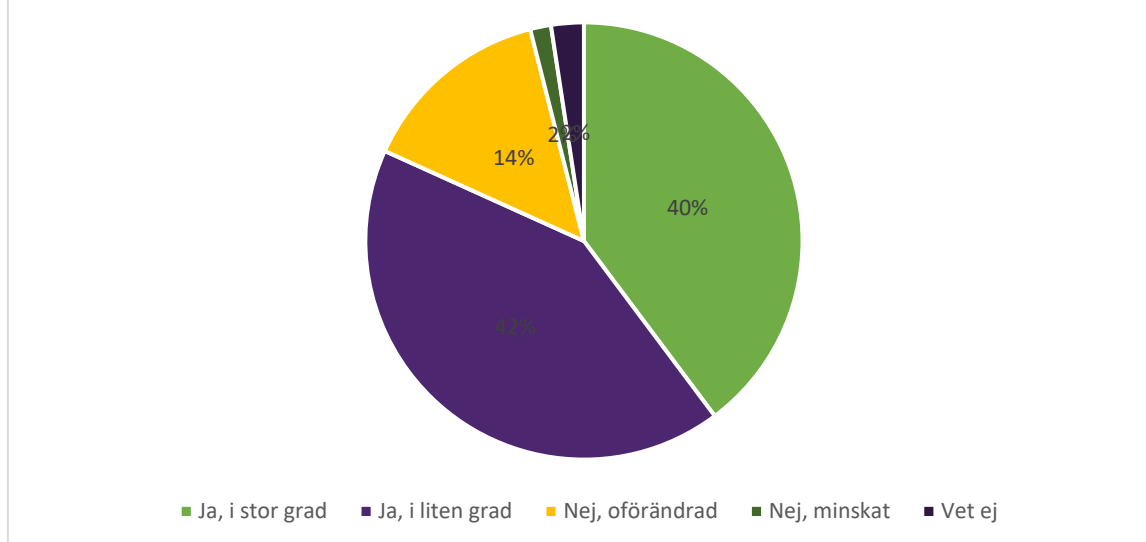
Figur 6 Hur man fick information om Reko-ring

Gällande övrigt är det tre stycken som inte kommer ihåg. Sedan är det två som känner en av dem som startat/driver en ring samt två stycken som varit med och startat sin ring. Två uppger via en familjemedlem. Därutöver är det en som var med på infomöte, en på möte med Herr Snellman från Finland, en som googlade närproducerat och en som skrev sin C-uppsats om olika distributionskanaler. Slutligen är det en som fick info via marknad i Tranemo, en som var med i Reko-ring Borås först, en som gick förbi en utlämning och frågade vad det var samt en som fick information i byn Uddebo.

Ökat andel inköp som är lokalproducerat

Reko-ring har i stor grad ökat andel inköp som är lokalproducerat för 40% och i liten grad för 42%. Det innebär att 82% av konsumenterna har ökat sin andel av lokalproducerat. Det är en minskning jämfört med 2018, då sammanlagd ökning var 93% varav 62% var i stor grad.

Har du ökat inköpen från producenter i Sjuhärad sedan du började handla via Reko-ring?

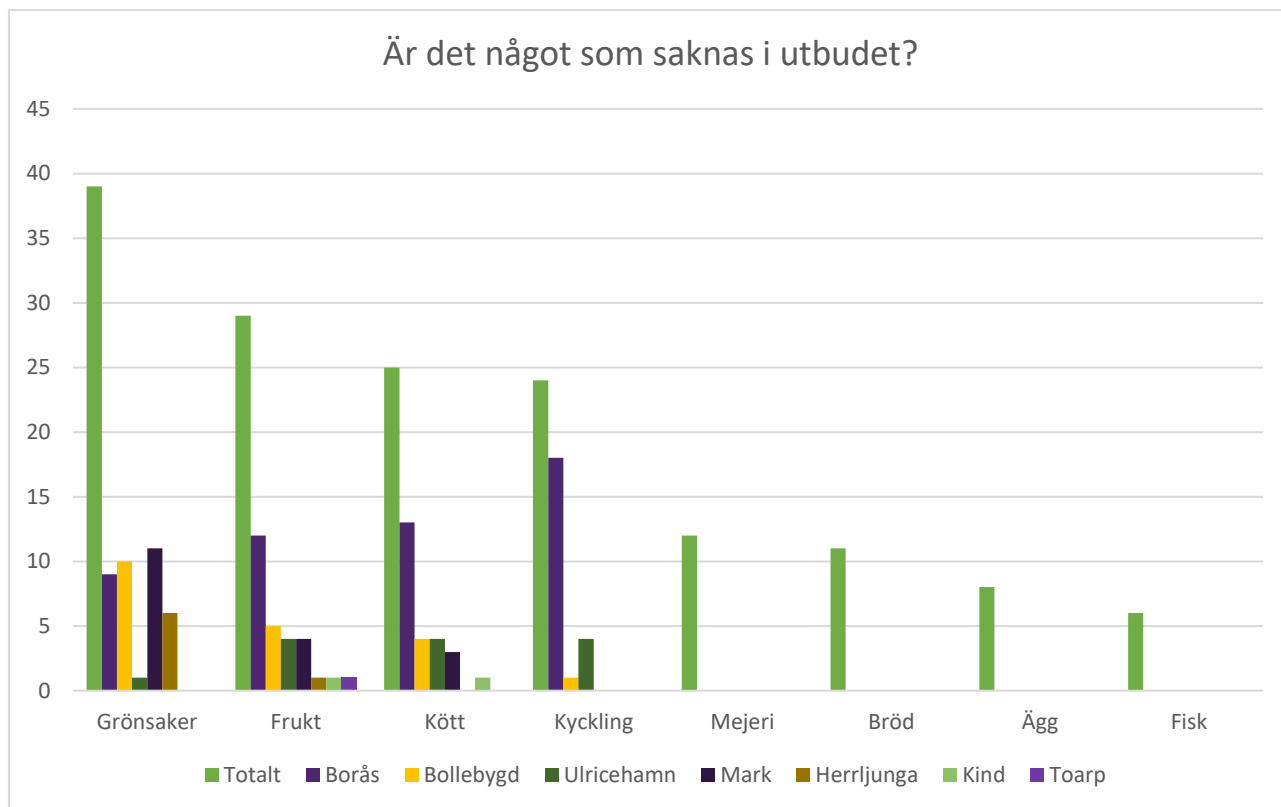

Figur 7 Ifall det skett en ökad andel inköp av lokalproducerat

Utbud som saknas

På frågan "Är det något du tycker saknas i utbudet?" är det 235 svar och av dem så är det mest svarade alternativet nej, med 47 svar. Som produktkategori är det grönsaker som är det mest efterfrågade, även om det hos flera finns förståelse att det är utifrån säsong. Det är också åtta stycken som efterfrågar rotfrukter men då de också efterfrågar grönsaker är deras svar inbakat i det svarsalternativet. När det gäller kött, som är det näst mest saknade, är det flera olika varianter som efterfrågas, företrädesvis gris och viltkött. En person efterfrågar halal. Det efterfrågas också att det ska finnas oftare samt "köttlåda". Dock är den största delkategorin inom kött kyckling, som därmed får en egen stapel. Kycklingen får gärna vara ekologisk samt att man kan köpa den hel, det går även bra med höna för en del. Mer mejeri och bröd efterfrågas i samma nivå. Ägg saknas också.

Vad gäller skillnad mellan ringarna är det anmärkningsvärt att kyckling i övervägande del saknas i just Borås men inte de andra ringarna. Sedan att grönsaker är saknat i mer mån i Mark och Bollebygd än i Borås, fast Borås är en så pass mycket större ring. Det tyder på ett mindre utbud av grönsaker i dessa ringar, särskilt tydligt då det inte är saknat i Ulricehamn. De mindre ringarna, Kind och Toarp, förekommer endast en, respektive två gånger, vilket tyder på att de konsumenterna i de ringarna har ett bra utbud trots att de är små.

Figur 8 Ifall något saknas i utbudet

14 stycken efterfrågar mer ekologiskt och det gäller både kött, speciellt kött och gris, samt grönsaker. Det är också en som föreslår ekologiska blommor.

Produktkategorier som saknas av färre än fem stycken är:

- Blommor
- Laktosfria produkter
- Kaffe
- Hemlagat, exempelvis köttprigrer
- Öl, från egen gårdsförsäljning
- Mer vegetariskt
- Mer veganskt
- Pasta
- Tempeh
- Bär
- Svamp
- Fröer – både ätbara och för odling
- Pålägg
- Närproducerad tvål
- Allergivänliga produkter
- Glutenfritt
- Charkprodukter utan tillsatser som konserveringsmedel och olika sockerarter

Övriga synpunkter är att man önskar köpa i mindre förpackningar, speciellt det frysta köttet, samt att man önskar det gick att handla på plats.

Det ges också förslag om att Marks ring borde ha fler producenter och göra mer reklam för sig samt att man borde sälja mer torkade varor vintertid, tex bönor, popcornmajs och svamp. En tycker det borde vara bättre priser då det är för dyrt. En säger att ärt-falafeln hen köpte i våras var jättegod att hen saknar den.

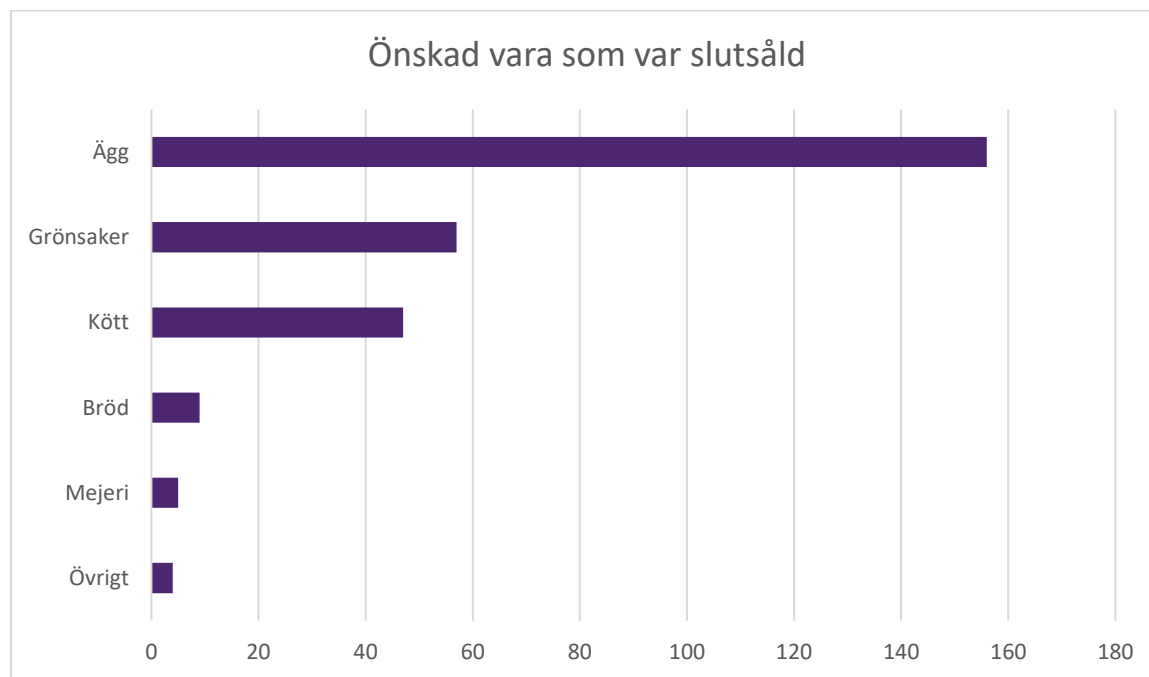
”Griskött från bra och välmående djur. Vill inte köpa i butik längre. Viltkött, kontrollerat och fritt från trikiner (vildsvin). Hela höns, djupfryst går bra.”

”Tycker utbudet är krasst överlag. Önskat mer bokashi, grönsaker, honung, potatis, rotfrukter.”

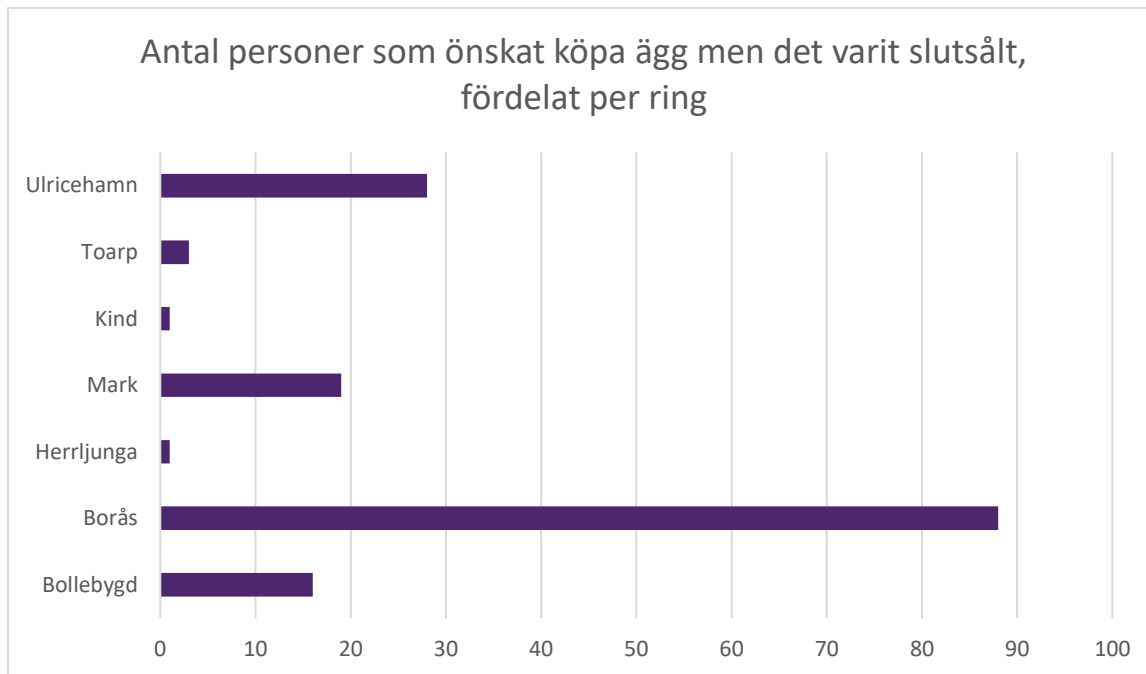
Vad som saknas i utbudet ser påfallande likt ut vad som saknades även 2018, med grönsaker/rotfrukter i topp och därefter kyckling och kött. Dock har både mejeri och bröd gjort intåg 2020, något som inte saknades 2018.

Slutsåld önskad vara

Det är 47% som uppger att de har varit med om att önskad vara redan varit slutsåld. Det är ägg som är den överlägset största produktkategorin som tar slut, vilket var likadant i utvärdering 2018. Ulricehamn särskiljer sig med många som önskat köpa ägg men att det varit slutsålt, även om Borås som störst ring har överlägset flest som önskat köpa ägg men inte kunnat.

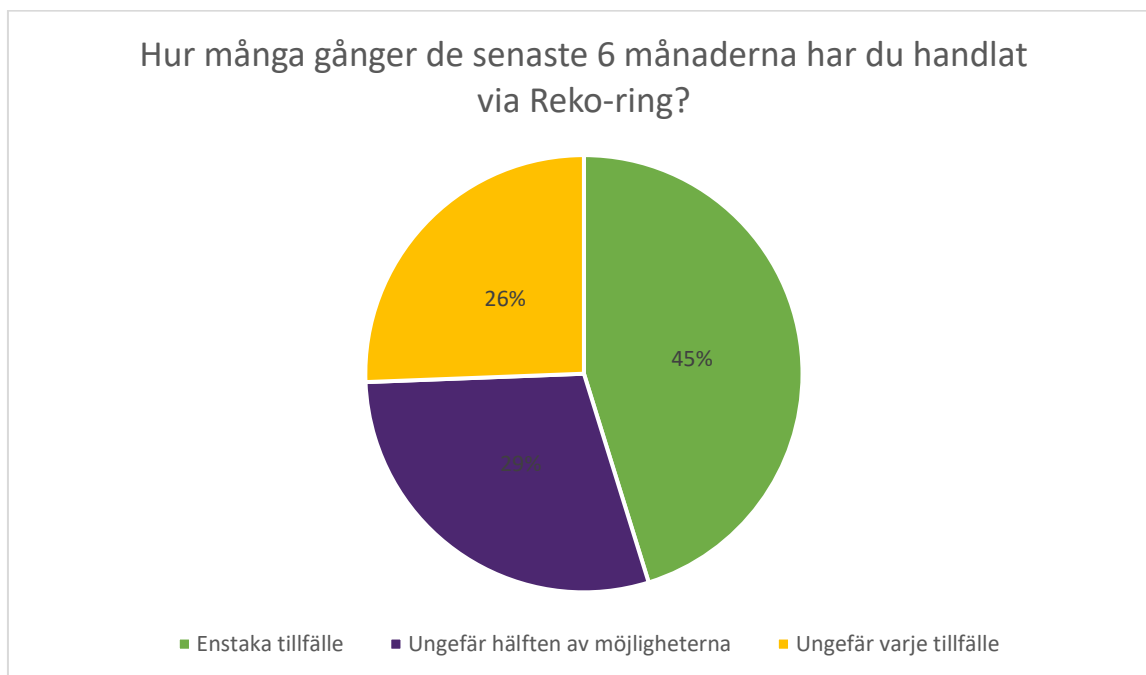
Figur 9 Slutsåld vara

Figur 10 Ägg som slutsåld vara, fördelat efter ring

Frekvens av inköp

Det mest svarade alternativet angående hur många gånger de senaste sex månaderna man handlat via Reko-ring är att handla enstaka tillfällen. Det svarar 45%. Ställt gentemot 2018 är det en minskning av de som handlar ofta. Att handla ungefär varje tillfälle har minskat från 31 % till 26 % och de som handlar ungefär hälften av tillfällena från 34% till 29%.

Figur 11 Hur ofta man handlar via Reko-ring

Mervärde utöver köper

Alla konsumenter förutom tre, som inte svarat, uppger att de instämmer att de får ett mervärde utöver köpet. De kunde instämma med följande påståenden:

- Jag känner ett större sammanhang med mitt närområde när jag handlar via Reko-ring
- Jag får större förståelse för matens roll för miljö och klimat när jag handlar via Reko-ring
- Jag uppskattar matens kvalitet mer när det är inhandlade via Reko-ring
- Reko-ring ger mig större förståelse för lokalt producerad mat
- Jag tycker det är meningsfullt med det personliga mötet med producenten
- Jag instämmer med alla påståenden.

Det mest svarade alternativet är att de uppskattar matens kvalitet mer. 48% instämmer med alla de föreslagna alternativen. Jämfört med 2018 är det liktydigt med att de mest värderade är matens kvalitet samt ett instämmande på alla påståenden.

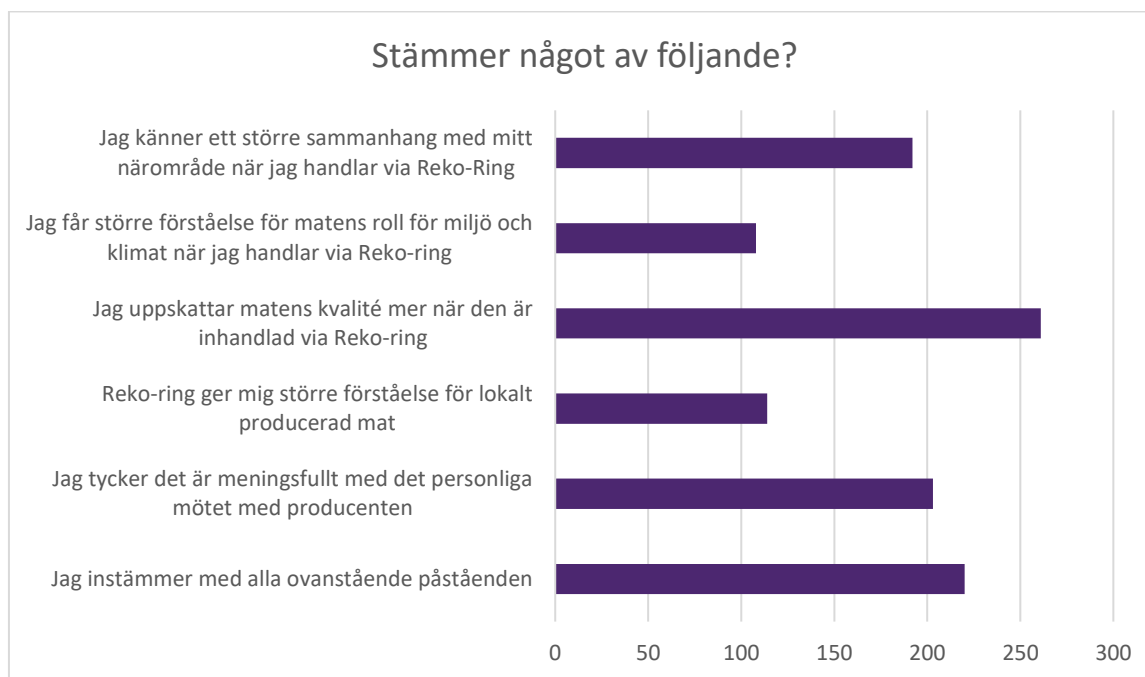
"Känns bra att veta var maten kommer ifrån"

"Jag känner djuren har bättre liv"

"Jag kan se att hönorna som lagt äggen har haft det bra"

"Jag har lärt mig så mycket om olika produkter och behövde ibland googla om det"

"Handlar inte Reko för min egen förståelse skull, hoppas istället att jag som konsument medverkar till mer Reko handel och stärkt lokalkonsumtion och ett hållbart samhälle i enlighet med Agenda 2030"

Figur 12 Mervärde utöver köpet

Skäl att handla på Reko-ring

Regelbundna konsumenter uppmanades att i fritext motivera till varför de handlar via Reko-ring. 271 svar lämnade. Flertalet har uppgett fler än ett skäl.

"Mitt handlande är en förutsättning för ett fortsatt säljande"

Anledningar som uppges är att handla närproducerat och att gynna/stötta lokala producenter. Men också ett helhetstänk där det kopplas samman även med miljö och att gynna hela landsbygden. Det småskaliga lyfts. Anledning till att det gynnar miljö är både att produktionen är bra, djuromsorg samt korta transporter. Varorna kan vara ekologiska men det är det inte alla som framhåller.

Andra anledningar är också kvalitén och att det smakar gott och är fräscht. Maten upplevs vara "på riktigt" och vara genuin. Själva utlämningarna är också trevliga och det uppskattas att träffa producenterna. Det påminner om en torghandel "från förr". Hälsoskäl och att produkterna anses vara mer rena, nyttiga och hälsosamma med bättre näringsinnehåll. Transparensen och kunskapen om produktionen framhålls, att få veta hur produktionen sker och ha direktkontakt med producenterna, att få veta deras "filosofi". Det är också en mindre andel som är involverade i Reko-ring genom att själv vara producent eller administratör och som då passar på att handla. Ett perspektiv framhåller också att de vanliga mataffärerna har tråkigare varor och att de uppskattar att slippa mellanhänder.

"Kontakten med producenterna, att vinsten går till dem. Närodlat är bra för miljön. Ofta ekologiska varor. Gynna landsbygden i närområdet."

"Mat som jag vet är behandlat med kärlek och omsorg om produkt, jorden och bra ur ett hållbarhetsperspektiv"

"Jag har abonnemang hos min äggleverantör föredrar att köpa familjens kött här och grönsaker. Vill gynna områdets producenter och det är för långt och tidskrävande att åka runt mellan gårdarna själv."

"Stor åtgång på ägg här hemma. På rekoringen är de stora och prisvärda."

"Älskar ägg från "riktiga" höns"

"Känns moraliskt bra att köpa närproducerat och direkt från producenterna."

"Vill ha varor utan gifter, barnarbete och stor miljöpåverkan"

"Vill handla nyttig mat som också är miljövänlig."

"Jag tror att närproducerad har högre näringsinnehåll. Bra för hälsa och miljön."

"Miljö, lokalt stöd och önskan om reko handel."

"Reko gentemot miljö, producenter och konsumenter"

"Jag vill stödja små företag som har ett miljötanke och de erbjuder bra varor"

"Miljö- och klimatvänligt + bättre kvalitet + inga mellanhänder"

"För mig är det viktigt att producenten får hela pengan. De stora livsmedelsbutikerna tar för stor andel om köpet går via dem. Jag vill ha ren, ärlig närproducerad mat."

"Att pengarna stannar och cirkulerar i bygden och går direkt till producenten. Slippa transporter, ekologiskt."

"Stötta Sveriges bönder, att handla ansvarsfullt och att minska monopolet."

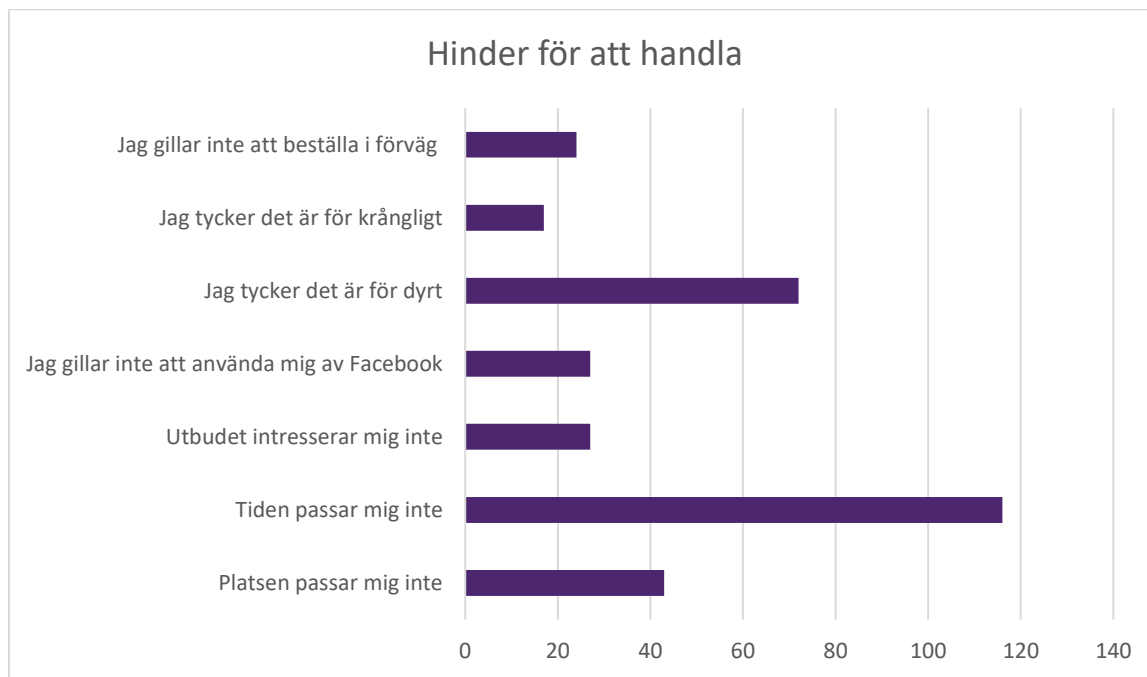
"Superfärskt, supergott och supergenuint. De vet vad de säljer och kan prata för sin vara. Så mycket glädje!"

"Är mycket trött på matbutikernas sortiment. För mycket av egna varumärken tex. Tycker om att veta vem som har producerat varan."

"Bättre kvalitet än i vanliga affären. Stöder lokala producenter. Bättre priser."

Hinder för att handla

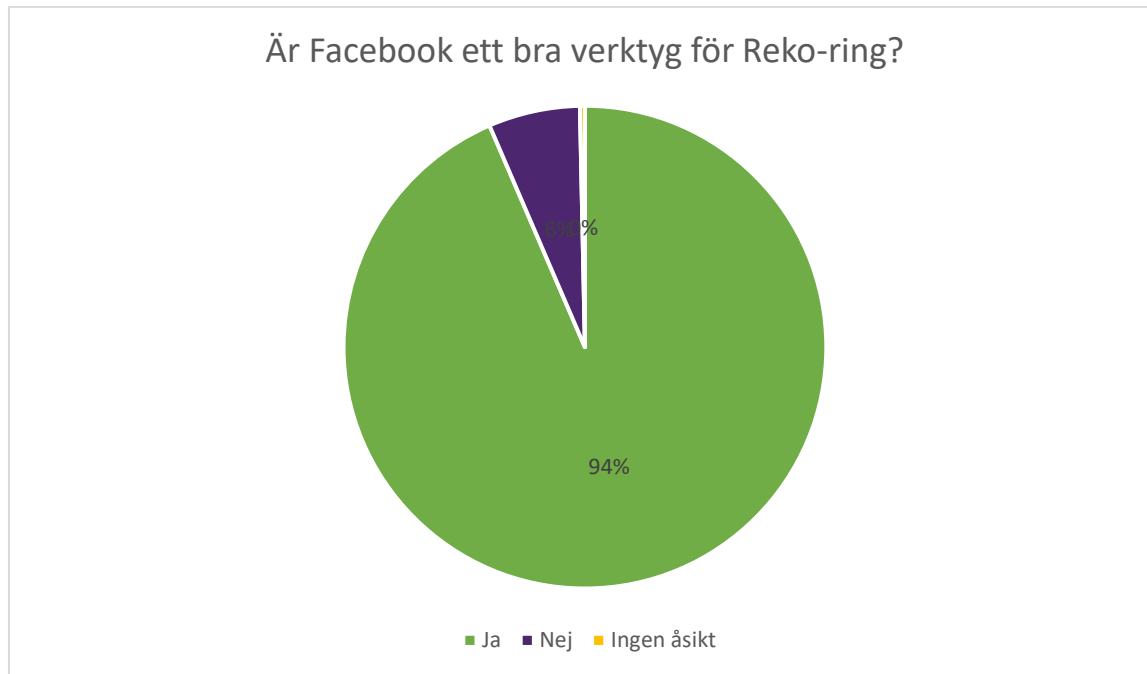
Det är 248 svar på frågan angående vilka hinder de ser för att handla. Det är främst att tiden inte passar som är ett hinder men också en ansenlig andel som anser det är för dyrt. Även 2018 var det tiden som var det största hindret samt att man tycker det är för dyrt.

Figur 13 Hinder för att handla

Facebook som verktyg

Facebook är ett bra verktyg för Reko-Ring, det finns det en förkrossande majoritet som anser. Endast 26 stycken personer (6%) svarar nej på den frågan. Även 2018 ansåg en majoritet (94%) att Facebook är ett bra verktyg.

Figur 14 Facebook som verktyg

36 personer har kommenterat vad för annan plattform de skulle föredra för kontakt mellan producent och konsument. Sju stycken föreslår en app. Två stycken ger förslag på chattkanaler, en på slack eller Discord och en annan Messenger, det skulle tex underlätta hålla koll på vilka producenter man beställt av. Nio tycker man borde ha en extern webbsida/hemsida, gärna en sådan som samlade alla Sjuhärads ringar. Två stycken föreslår Local food nodes. Sju uppger att även om Facebook funkar för hen skulle det vara bra med något annat, bland annat för dem som inte har Facebook. Att alla inte har Facebook minskar antalet möjliga konsumenter. Sedan är det fyra stycken med synpunkter på Facebook. De kritiserar att inlägg försvinner ibland eller annonssystemet inte är så överskådligt, det blir lätt att missa inlägg. Det saknas också en historik och sökfunktion att kunna se vad man handlat tidigare. Dessutom uppskattas det inte att

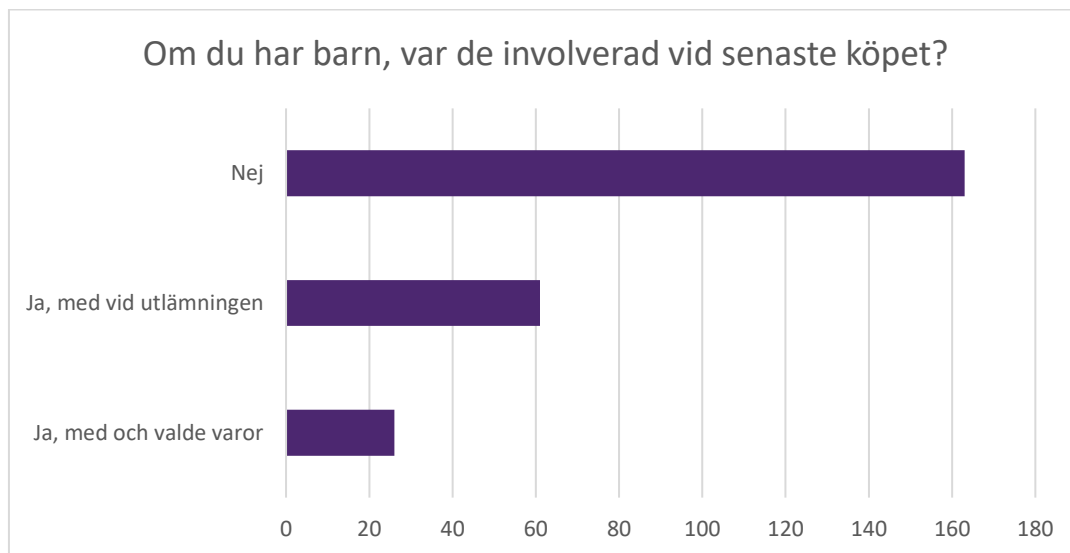
”Det finns andra plattformar/chattkanaler så som Discord eller Slack där producenter skulle kunna lägga ut i olika kategorier, t.ex kunde det finnas en kanal för kött, en för grönsaker, en för ägg, osv. Annars fungerar Facebook suveränt!”

”Kanske en webbplats utformad som e-handel där varorna kan sorteras i kategorier och/eller producenter. Smidig förskotts betalning (likt en ”kassa” där man checkar ut) hade varit ett stort plus! Det är en av de hinder jag ser med nuvarande plattform, att nästan alla betalar på plats vilket gör att köerna blir långa.”

andra kan se ens inlägg. Slutligen är det en som önskar vanlig bondens marknad med direkthandel och två som uppger att hen inte vet.

Involvera barn

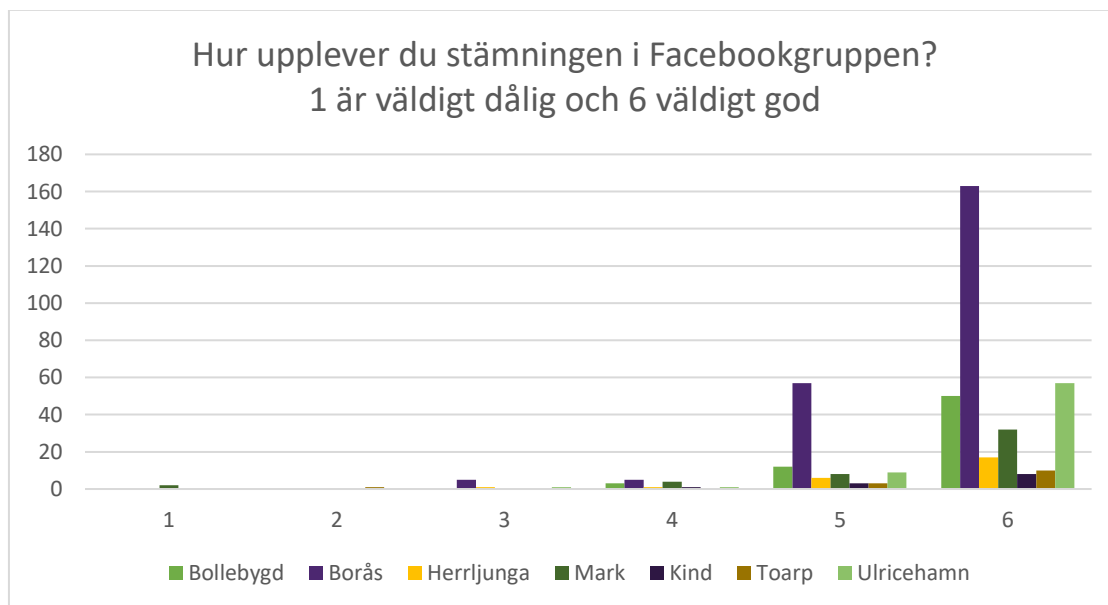
Det är 246 svar angående ifall barn var involverade vid senaste köpet och 66% av dem har inte involverat dem. Om barn har varit involverade så har det främst varit vid utlämningen. Det är liktydigt med svaren 2018.

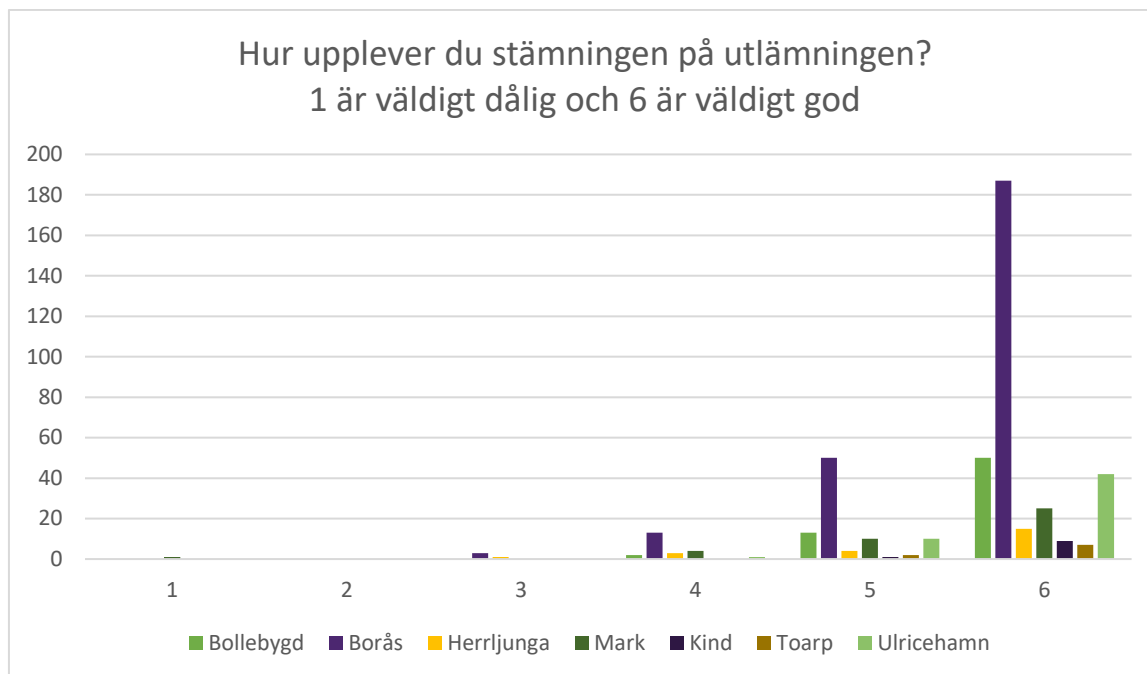
Figur 15 Ifall barn involveras vid köp

Stämningen

Stämningen i Reko-ringarna är väldigt god, både sett på Facebookgruppen och utlämningen. Det har en överväldigande majoritet svarat, oavsett ring. Den enda som svarat en etta gäller Marks Facebookgrupp.

Figur 16 Stämningen i Facebookgruppen

Figur 17 Stämningen på utlämningen

Övrig kommentar eller förslag

132 stycken har valt att lämna en kommentar eller ett förslag. 17 stycken är beröm eller ett utrop om att fortsätta med Reko-ring.

De förbättringsförslag som lämnas handlar företrädesvis om utlämningsplatsen. 17

stycken påpekar den börjar bli trång, både med parkering och själva platsen. En av dem tycker det blir läskigt med så mycket bilar bredvid så många människor. 13 stycken uppmanar aktivt till att byta till annan plats. 24 stycken önskar mer belysning. 11 stycken tycker att producenterna ska bli bättre på att skylta, så att de är lättare att hitta vid utlämningsplatsen.

Tolv stycken har kommentarer om tiden för utlämning. Det är främst mer variation på tiderna som efterfrågas. En säger att om man har svårt att hämta kan man be någon göra det åt en. Det är också förslag om att utöka tiden för utlämning. Man önskar också tätare tillfällen, gärna varje vecka. Utöver det är det en som tycker det borde vara tydligare med tiden för att förhindra eftersläntrare samt en som ber om ursäkt för att hen själv glömt att hämta ut.

"Värna och skydda reko-ringen! Det är det finaste folkinitiativet på årata!"

"Hoppas att administratörerna håller i, håller om och håller ut. De bidrar till den goda stämningen och kommunikationen på FB och i gruppen."

"Utlämningsdag är alltid onsdagar, men det passar inte bra. Kanske byta dag, så får man kanske också nya kunder. Växla mellan dagar, tisdag och onsdag till ex."

12 stycken önskar fler producenter. Utöver det är det fyra som föreslår fler utlämningsplatser, med Fristad, Hindås, Vårgårda och Sandared som förslag.

Åtta stycken önskar att man kunde köpa direkt på plats och kunna handla spontant. En av dem uppger att hen vill se biffen innan köp.

”Jag önskar att intresset vore ännu större så att vi får fler producenter som tycker att det är värt att komma. Med fler producenter skulle det bli ännu mer av en marknadskänsla med skillnaden att man redan beställt i förväg.”

Fyra har kommentarer om annonssystemet, dels känns det inte roligt att alla kan se vad man beställer, dels är det lätt att missa upplagd annons samt att producenterna är dåliga på att ge rätt anpassad mängd information, för vissa har för lite och andra har hur mycket som helst. Sedan är det en som kommer med förslag om att det vid varje utlämningstillfälle kunde vara ett inlägg där den som vill lämna en kommentar om vara som man efterlyser för framtiden. En säger hen missat bokningsdeadline.

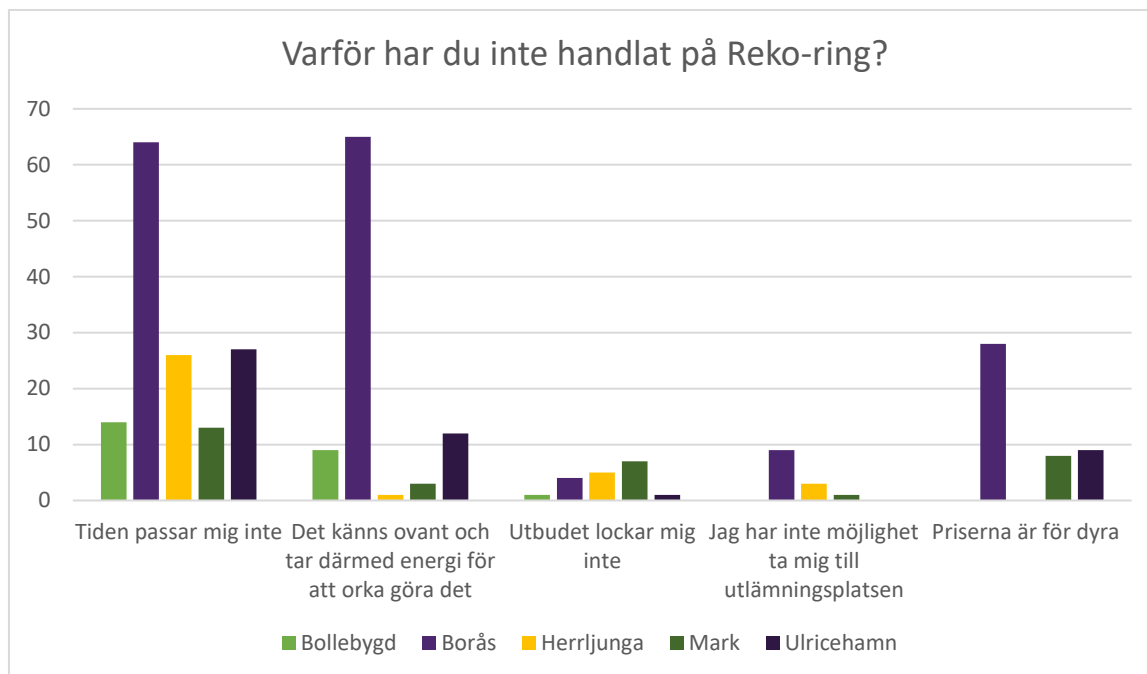
Det är också fyra stycken som tycker Reko-ring borde uppmärksammas mer, exempelvis med jippon/specialevenemang, mer reklam samt att staden borde hjälpa till och marknadsföra. Tre stycken säger att transporterna gör att hen överväger att sluta handla, både att hen själv måste ta bilen men också att alla producenter behöver ta bil.

Två stycken som vill kunna veta om en producent man gillar kommer återkomma. Det är också två stycken som inte tycker om att det är förädlade varor och önskar det var fokus på enbart på lokalproducerade råvaror. Likaså är det två stycken som tycker det ska vara större fokus på ekologiskt. Två synpunkter önskar också livsmedelskontroll, varav en specificerar med fokus på ägg och den andre önskade miljöinspektörer ska kolla producenttillstånd och produkterna. Det är också två stycken som tycker det är för litet utbud, varav den ena låter bli att åka just under vinterhalvåret för det är så mörkt.

Övrigt som framkommer synpunkter så som att en önskar alla kunde läsa reglerna, att det fanns mer smakprov på plats, att alla påsar var av papper ej plast, mer lösvikt för grönsaker, mer rotsaker samt att det fanns ett samarbete med företaget Lokalproducerat i Sjuhärad och deras matkasse. Det är också en som kommenterar att det är höga priser hos vissa samt en som tycker man ska byta ut adminarna i Mark.

De som inte ännu har handlat

Det är 380 svar som besvarat frågan varför de inte handlat på Reko-ring. De svarande kunde ange mer än ett svar. Det finns en relativ samstämmighet mellan ringarna. Vanligaste skälet är att tiden inte passar men också att det känns ovant och därmed tar energi för att orka göra det. Mark särskiljer sig i att utbudet inte lockar medan det är få som svarar det i exempelvis Borås. I Ulricehamn och Mark finns det flera som tycker priserna är dyra medan det i varken Herrljunga eller Bollebygd finns någon som tycker det. Det minst svarade alternativet är svårigheter att ta sig till utlämningsplatsen.

Figur 18 Skäl till att inte ännu ha handlat

Det fanns möjlighet att även ge egna förslag och som övriga medlemmar då också kunde rösta på. Övriga förslags som gav är följande:

Borås:

- Bara inte fått tummen ur - 12 stycken
- Ofta för stora förpackningar om man är två i hushållet och köttet är djupfryst – 7 st
- Stökigt system att beställa via kommentatorsfält i FB – 5 st
- För få veganska alternativ – 3 st
- Svårt att parkera – 2 st

Herrljunga

- Vi handlar om vi hinner hem – 2 st
- Jag får inte alltid upp alla som har annonserat, fattar inte varför – 1 st

Mark

- Vill inte låsa mig vid en tid jag måste hämta – 4 st
- Är sällan i tätorten, bor i utkanten av kommunen – 3 st
- Önskar hemkörning – 2 st
- Jag var utomlands – 1 st
- Jag har fritidshus i kommunen och lyckas inte matcha tillfällena – 1 st

Analys

Sammantaget kan Reko-ring fortsatt vara ett gott exempel på hållbar landsbygd. De tre sammanfattande kategorierna 2018 för att handla kan fortsatt användas 2020 för att karaktärisera Reko-ring:

- Det närproducerade – att stärka och gynna lokala livsmedelsproducenter
- Matens kvalitet – att maten håller en högre kvalitet än i vanlig livsmedelsaffär samt smakar bättre.
- En trevlig upplevelse – att få kontakt med producent och att delta på utlämningen.

I enkäten 2018 framförde producenter farhågor om att Reko-ring var en tillfällig fluga och att konsumenter skulle tröttna men det är fortfarande nyttjat regelbundet och visar inte tecken på att avta. Det har också under tiden sen senaste utvärderingen utökats med fyra ringar samt att det finns röster som efterfrågar att det ska bli än fler ringar. Dessutom visar konsumenterna att de uppskattar den personliga kontakten med producenten där 44% uppger att de uppskattar det personliga mötet med producenten. Det framkommer återkommande att en viktig anledning att handla via Reko-ring är att stötta/gynna småskaliga lokala producenter, vilket indikerar en fortsatt lojalitet framåt.

De ringar som tillkommit sedan 2018 är i både tätorter och mindre orter. Av de svarande i de två minsta, Kind och Toarp, finns ett litet överlapp som också handlar i Borås. Det är också få i de ringarna som efterfrågar ett annat/utökat utbud, vilket visar relevansen av de små ringarna. Av de önskemålen om att starta fler ringar är tre av dem mindre orter. Det stärker än mer det lokala perspektivet, av att man vill ha varor producerat i sitt närområde. Likt flera uttalande visar finns det också en förståelse om att man som konsument i Reko-ring bidrar till bibehållandet/utveckling av lokalt producerade livsmedel och också i det större perspektivet närområdet runt omkring. Det finns en undertråd av fokus på det småskaliga. Dock är inte alla producenter småskaliga och det är vanligtvis inte ett kriterium för att delta i försäljning.

Varor inhandlade på Reko-ring anses hålla hög kvalitet. Det är också en röd tråd av att det finns en grupp konsumenter som anser varor inhandlade på Reko-ring är mer hälsosamma och nyttiga. Det kopplas också samman med att vara något genuint, ärligt och äkta. Det ökade transparensen som Reko-ring ger bidrar troligtvis till detta och det premieras att visa upp sina produktionsvillkor. Det framkommer också ett missnöje mot konventionella mataffärer och att Reko-ring är något annat och bättre som ger mervärde utöver själva köpet. Exempelvis anser 57% av de svarande att handla via Reko-ring fått dem att uppskatta matens kvalitet mer. Men ett köp på Reko-ring ger ett större värde av flera komplexa värderingar, så som att känna samhörighet med sitt närområde, större förståelse för lokalt producerad mat samt matens påverkan på mat och klimat. Att hela 48% instämmer med alla de föreslagna påståendena visar att handla via Reko-ring är mer än ett vanligt livsmedelsköp. Reko-ring får många positivt kodade ord som beskrivning, som att det ger glädje och gemenskap. Såväl Facebook-gruppen som utlämningen får, oavsett ring, ett betyg av att stämningen är väldigt god. Detta visar att Reko-ring fyller en social funktion.

Ett viktigt och betydelsefullt underperspektiv som framkommer är fokus på miljö och hållbarhet. Även klimataspekter förekommer och Reko-ring beskrivs som klimatsmart, även om vissa farhågor kontra transporternas påverkan lyfts. Det är en betydande andel av konsumenterna som förknippar Reko-ring med ekologiskt och som även framhåller det som skäl för att handla. Dock finns det, likt med småskaligt, ingen liktydighet mellan Reko-ring och ekologiskt och inte heller kriterium om att det ska vara det. Det finns också många som förknippar Reko-ring med god djurhållning och anser det är viktigt.

Konsumenterna är trogna sin ring, 44% har handlat sedan det startade i deras närområde. Dock har andelen som handlar ungefär varje samt hälften av utlämningstillfällena mellan utvärderingarna minskat. Det kan innebära en högre andel av konsumenter som gör enstaka köp. Dock är det fortfarande drygt en fjärdedel av konsumenterna som handlar varje tillfälle. Det är också fortsatt väldigt stor andel som anser Reko-ring påverkat i hur stor grad de inhandlar lokalproducerat, även om det minskat sedan 2018. Det är dock en tillräckligt stor indikator för att visa att Reko-ring leder till beteendeförändring av att öka sin andel inköp av lokalproducerade varor.

Reko-ring har ett gott utbud, då en stor del av konsumenterna inte anser de saknar något i utbudet. Dock finns det potential för ytterligare producenter och nya nischer, framförallt för fler grönsaks- & köttproducenter och särskilt uppfödare av kyckling men även mindre, mer nischade produkter. Den i särklass mest slutsålda varan är ägg, där det finns ytterligare potential för fler producenter, oavsett ring. Detta är särskilt intressant då utvärdering 2018 uppmärksammade detsamma men såg en självreglerande effekt av att det under tiden för utvärderingen tillkom fler producenter. Trots den utökningen av produktion är efterfrågan inte mättad utan fortsatt finns möjlighet för fler producenter att etablera sig, alternativt utökade volymer hos befintliga.

Likt 2018 sjunker drastiskt antal svarande vid frågan vad för hinder som finns, vilket indikerar att det finns en stor mängd konsumenter som anser att det inte finns några hinder. Det är fortsatt samma anledningar som 2018 som kan vara hinder, vilket är tiden samt att det är dyrt. Få negativt kodade ord används om Reko-ring. Det enda återkommande är att det är dyrt. Konsumenterna lyfter övriga negativa aspekter främst utifrån att de vill förbättra, exempelvis att de önskar bättre belysning och tydligare skyltning av producenter. Detta indikerar att de är nöjda med själva upplevelsen att handla via Reko-ring men att de gärna vill vara med och utveckla det för en än bättre användarvänlighet. Facebook som plattform är fortsatt väldigt uppskattad, även om det finns synpunkter. Det gäller främst överblickbarheten i annonssystemet, att andra kan se vad man köper samt dålig möjlighet för historik. Det är också en begränsande plattform som inte alla väljer att ta del av. Andra förslag framkommer, främst egen app samt websida/e-handel.

Precis som 2018 involveras inte barn och om de gör det är det främst på utlämningarna. Få svarar att de är med och väljer varor. I denna undersökning gjordes inga följdfrågor eller intervjuer och därmed finns potential att fortsatt titta på denna fråga, om varför inte barn involveras. Kanske skulle det finnas intresse av att i högre grad involvera barn men att det skulle kräva någon form av anpassning av utlämningsplatsen. Så som framkommer i övriga förslag och kommentarer är platsen för utlämning dåligt upplyst samt trångt med parkering. En mörk, trång och bilfylld plats är för vårdnadshavare inte särskilt lockande att ta med barn till.

Det finns också fortfarande en betydande andel medlemmar i Facebookgrupperna som inte ännu handlat men som ändå visar så pass mycket intresse att de följer flödet i gruppen, för annars skulle de inte ha upptäckt och tagit del av enkäten riktad till dem. Det största hindret för den konsumentgruppen är tiden, vilket också stämmer överens med övriga svar angående hinder för att handla. Det är också ett hinder med ovanan. Troligtvis finns det flera i den svars-kategorin som med en mjuk knuff eller extra lockande aktivitet skulle våga ta steget. När väl första köpets gjorts kan det leda till fler köp. Olika typer av prova-på verksamhet har därmed potential att öka benägenheten till köp.

Förslag på fortsatta studier

Då enkäten inte kan säkerställa att det är samma personer som svarat 2018 som 2020, samt att det är ett ökat antal svarande, kan man inte dra en tydlig slutledning om att det minskat antal regelbundna köpare till fördel för att handla vid enstaka tillfällen. Det skulle vara av intresse att särstudera ifall Reko-ring uppmuntrar till att troget handla för vardagsbruk eller ifall det snarare sker som sällanköp.

Det skulle också vara av intresse att göra en studie om det finns en prova-på-aktivitet som uppmuntrar den stora andel passiva konsumenter till att ta klivet till att bli aktiv konsument. Denna studie har inte djupdykt i skillnaderna mellan ringarna, då enkäten översiktligt och sammantaget ger en enhetlig bild. Dock finns det skillnader och det skulle vara av intresse att studera varför vissa ringar har en större andel aktiva konsumenter.

Det är tydligt att Reko-ring ger sociala dimensioner och är ett sätt att värna social hållbarhet, det skulle vara av intresse att studera om detta går att ytterligare effektmäta och se vilken påverkan det ger på konsument respektive producent. Det krävs också ytterligare studier för att studera den ekologiska aspekten av hållbarhet samt klimatpåverkan. Exempelvis gällande behovet av transporter och effekter av koldioxidutsläpp. Det framkom i intervjuer 2018 att konsumenter i och med större uppskattning för matens kvalitet även minskat sitt matsvinn. I enkäten 2020 framkom inte sådana perspektiv, och det skulle vara av intresse att titta närmare på Reko-ring kontra matsvinn och om det leder till en faktiskt beteendeförändring. Det ekologiska perspektivet framhålls av konsumenter men det finns ingen sammanställning av angående huruvida hur många av producenterna som säljer via Reko-ring som producerar ekologiskt/enligt ekologiska riktlinjer. Det vore av intresse att se närmare på hur försäljningen ser ut ekologiskt kontra konventionellt.

Bilaga 1. Enkätfrågor konsument

1) Jag köper i Reko-ring via:

- Bollebygd
- Borås
- Herrljunga
- Mark
- Kind
- Toarp
- Ulricehamn

2) Skriv tre ord du förknippar med Reko-ring.

3) Vad köpte du för varor vid senaste tillfället du handlade?

- Kött
- Grönsaker
- Mejeri
- Ägg
- Kolonialvaror – till exempel soya, sylt, dricka eller andra förädlade och förpackade varor
- Bröd och bakverk

4) Hur länge har du köpt livsmedel från Reko-Ring?

- Sedan den startade i mitt närområde?
- Ungefär ett år
- Gick med nyligen
- Annat

5) Hur fick du information om Reko-ring?

- Via en vän
- Tidningen
- Radio
- Facebook
- Känner en producent
- Annat

6) Har du ökat inköpen från producenter i Sjuhärad sedan du började handla via Reko-ring?

- Ja, i stor grad
- Ja, i liten grad
- Nej, oförändrat
- Nej, minskat
- Vet inte

7) Är det något du tycker saknas i utbudet?

8a) Har du råkat ut för att önskad vara redan varit slutsåld?

- Ja
- Nej

8b) Om ja, vilken typ av vara?

- Kött
- Grönsaker
- Mejeri
- Ägg
- Kolonialvaror – till exempel soya, sylt, dricka eller andra förädlade och förpackade varor
- Bröd och bakverk

9) Hur många gånger de senaste 6 månaderna har du handlat via Reko-ring?

- Enstaka tillfällen
- Ungefär hälften av möjligheterna
- Ungefär alla tillfällen

10) Om du är en regelbunden konsument på Reko-ring, vad är dina skäl?

11) Stämmer något av följande? Klicka i så fall i det.

- Jag tycker det är meningsfullt med det personliga mötet med producenten
- Reko-ring ger mig större förståelse för lokalt producerad mat
- Jag uppskattar matens kvalitet mer när den är inhandlad via Reko-ring
- Jag får större förståelse för matens roll för miljö och klimat när jag handlar via Reko-ring
- Jag känner ett större sammanhang med mitt närområde när jag handlar via Reko-Ring
- Jag instämmer med alla ovanstående påståenden

12) Vad ser du för hinder för att fortsätta köpa via Reko-Ring?

- Platsen passar mig inte
- Tiden passar mig inte
- Utbudet intresserar mig inte
- Jag gillar inte att använda mig av Facebook
- Jag tycker det är för dyrt
- Jag tycker det är för krångligt
- Jag gillar inte att beställa i förväg
- Annat

13a) Är Facebook ett bra verktyg för Reko-ring?

- Ja
- Nej
- Ingen åsikt

13b) Om du svarade nej, vad skulle du föredra för annan plattform för kontakt mellan konsument och producent?

14) Om du har barn, var den/de involverade i senaste inköpet via Reko-Ring?

- Ja, med och valde varor
- Ja, med vid utlämningen
- Nej

15a) Hur upplever du stämningen i Facebook-forumet?

Skala från 1 – 6, Väldigt dålig till väldigt god

15b) Hur upplever du stämningen på utlämningstillfällena?

Skala från 1 – 6, Väldigt dålig till väldigt god

16) Har du någon övrig kommentar eller ett förbättringsförslag för Reko-ringen? Dela gärna med dig!